

die hij te Birmingham aan den dag legde; en de toeleg is gelukt. Want behalve over het verbond heeft de minister nog meer onrustbarende dingen gezegd of liever te verstaan gegeven door herhaaldelijk te zinspelen op oorlog. „Ik ben bang dat gij meenen zult, dat ik van avond een weinig somber geweest ben en inderdaad ik heb gedacht dat het goed was u te waarschuwen tegen de gevaren voor den boeg,” aldus eindigde de rede en weder scheen Joe in overeenstemming met zijn premier, die aan een maaltijd met bankiers van de *City* allersomberste voorspellingen schijnt gedaan te hebben. Er hadden daar geen journalisten aangezeten en dus wist men er het fijne niet van, maar daarom juist misschien waren de geruchten des te onheilspellender, zoodat de Europeesche oorlog op het punt van uit te barsten scheen.

Al dient bij de beoordeeling der woorden van lord Salisbury nooit de benaming vergeten te worden, waarmee ik meen Bismarck hem eens vereerde: „een riet als een ijzeren staaf geschilderd” — wanneer men zich afvroeg, waarop al die oorlogswaardwoorden doelden, dan behoefde men het antwoord niet ver te zoeken. Niet op Rusland, want dat land was volgens Chamberlain's verklaring, door Engeland zonder bondgenooten niet ernstig te kwetsen. Maar het Niger-geschil dook plotseling voor het gezicht van het beangstigde publiek op. De onderhandelingen, te Parijs over die Afrikaansche quaestie gevoerd, schoten niet op en op Frankrijk waren dus de pijlen der Engelsche ministers gericht. De Fransche pers toonde zich wel wat gevoelig, maar nam de zaak toch in 't gemeen vrij luchtig op en maakte zelfs van Gladstone's dood gebruik om tot de Engelsche natie zeer waardeerende woorden te richten. Voorts werd, kort na Chamberlain's speech het gerucht gelanceerd dat de Niger-onderhandelingen thans nagenoeg beëindigd waren en dat Engeland het betwiste Boessang zou verkrijgen, als Frankrijk het betwiste Nikki behield.

Men zou niettemin blind moeten zijn om niet te zien, dat Frankrijk een aan Engeland tegenovergestelde richting uitgaat. Niet door het verband met Rusland, Engeland's ouden antagonist, alleen; maar vooral doordat het, deels tengevolge van dat verbond, al meer en meer in het conservatieve (en niet Engelsch-conservatieve, maar, wil men, reactionaire) vaarwater geraakt. De sympathie der Fransche toongevers was reeds lang vóór het begin van den Spaansch-Amerikaanschen oorlog aan de zijde van Spanje, met dit gevolg dat Amerika — hoe anders dan in de tijden van Franklin, Washington en Lafayette! — allengs een weinig vriendelijke houding tegenover de Europeesche republiek gaat aannemen. Men verwijt daarginds aan Frankrijk een verholen schending van de neutraliteit; de Spaansche schepen van het onvindbare Kaap-Verdische eskader moeten op Martinique een zeer gastvrij onthaal gevonden hebben en er ruimschoots kolen en leeftocht hebben ingenomen, en een telegram om het Marine-departement te Washington van Admiraal Cervera's aankomst te verwittigen, werd door een geheimzinnige oorzaak op het Fransche eiland vier- en twintig uren opgehouden. Amerika boycot dan ook reeds Fransche artikelen op groote schaal en dreigt met onthouding van deelneming aan de wereldtentoonstelling van 1900.